

Ciris trencats

Un relat de: [Lluís Pagès](#)

Palplantada davant la capella, amb la mà dreta es retoca la mantellina. Seguidament, redreça el ble de l'espelma i l'encén amb una punta d'estella recremada. La teiera fa goig, amb quasi tots els petits ciris vermells consumint-se per la glòria de santa Úrsula, patrona de les donzelles. Hi té una devoció cega, convençuda que la santa va intercedir per ella quan va visitar Roma i va allotjar-se en aquell hotel de dubtosa reputació.

L'establiment era al carrer de Sant Joan de Letrà, a tocar del Coliseu, escenari de la més cruenta barbàrie contra els cristians. Però aquella nit fou ella la veritable màrtir en no caure en la temptació. No és una virtut digna de santificació passar la vetlla sentint gemegar de plaer les pepetes de l'altra banda de la paret, mentre pel cap desfilen imatges libidinoses, i aconseguir de mantenir les mans fora dels llençols?

Quan abandona el reclinatori i es dirigeix cap a la sortida, l'Engràcia se li agafa de bracet així que posa el peu al carrer i li xiuxiueja a cau d'orella:

- Ai, Angeleta, estic desolada! El senyor rector ha apujat el preu de cada ciri i no sé si podré seguir oferint la meva fe a sant Ot amb la freqüència que m'agradaria. L'espelma se'm consumeix en una setmana i no puc fer una despesa de tres euros cada vegada, que prou minsa és la meva pensió de bibliotecària – es queixa la padrina, mentre remena la bossa cercant el mocador de butxaca, a punt de sanglotar .

- Una setmana? No pot ser, si la meva s'allarga més de quinze dies! Ja ho has comptat bé? – respon la seva amiga íntima, veritable confident de l'ànima atribolada de l'entresol segona.

A la cantonada se'ls afegeix la Tereseta, la vídua del primer tercera, qui també està queixosa pel tracte que rep de l'autoritat eclesiàstica:

- No sé què li ha agafat al mossèn, que ara tanca la capella de sant Llorenç una hora abans, quasi bé no tinc temps ni d'acabar les oracions. M'hi jugo el nas que encara no estem fora del temple que ja ha apagat els ciris, n'estic seguríssima, que ara duren molt més que abans! – i la seva declaració encaixa del tot amb l'observació de l'Angeleta.

L'Angeleta, l'Engràcia i la Tereseta són carn i ungla, i coincideixen en l'espai sagrat de la parròquia, però no comparteixen els sants de llur devoció. Santa Úrsula, Sant Ot i Sant Llorenç reben la seva pregària diària, però sense barrejar-se els oferents, cadascuna a la seva capella, com les ovelles per Nadal. Es retroben passat el temps de recolliment individual amb una sincronicitat suïssa, que males llengües atribueixen a unes ganexes boges de sucucar el melindro en la xocolata desfeta que, ara sí, assaboreixen plegades cada tarda a la mateixa granja del barri en sortir de l'església.

Després d'una xerrameca que posa a prova l'elasticitat de l'òrgan articulador de sons, l'Engràcia trenca la trobada amb els petons d'acomiadament de rigor:

- Ho sento però us haig de deixar, que avui és l'aniversari del meu nebot prevere i vull preparar-li un pastís de pastanaga que hi canten els àngels. En seguirem parlant, de la durada dels ciris, d'acord? – i la seva silueta rodanxona es fa fonedissa carreró avall. La Tereseta s'acomiada a continuació, renovant els vots per un aclariment del tema.

L'Angeleta es queda pensativa amb el que acaba de sentir. Sense rumiar-s'ho gaire, decideix d'encetar una recerca pel seu compte, que hi ha massa peces que no encaixen en aquest trencaclosques d'il·luminats.

La resposta li arriba al cap de quinze dies d'observació meticulosa, però és clara i definitiva: encara té cera per cremar ben bé tres dies més, mentre que els de l'Engràcia ja fa més de dues setmanes que s'han hagut de canviar. Decidida, ho exposa a qui considera la persona més versada en afers paranormals.

- Ave Maria Puríssima – enceta el capellà així que descorre la cortina que tapa la gelosia.

- Sens pecat concebuda – respon la fidel, agenollada en actitud recollida.

- Angeleta! Què hi fas aquí? La més íntegra de les meves creients, però si no fa ni un mes que vas confessar-te! – respon conscient que els pecats de la dona amb prou feines mereixen un parenostre de penitència.

- Mossèn Urbici, perdoneu la meva gosadia, però sóc testimoni d'un fet del tot inusual – li etziba directa al gra, que ja hi ha prou prolegòmens en la parafernàlia catòlica d'una confessió amb tots els ets i uts.

- Em teniu intrigada, Angeleta, parlem-me prest! – i es remou al seu setí, incòmode perquè té el presentiment de ruixat i pedregada.

- Els ciris de santa Úrsula i de sant Llorenç duren molt més que els de la capella de sant Ot, quasi bé el triple de dies! Quan l'Engràcia em va dir que ella havia de renovar el seu cada setmana, vaig adonar-me que jo ho feia quasi cada tres, i tractant-se d'unes dimensions i d'un contingut de substància estandarditzats, no serà que estem davant d'un cas extraordinari? – pregunta amb una candidesa tenyida de sospita.

- A primer cop d'ull, el que m'expliques és del tot estrany, hi estic d'acord. Tanmateix, no hi ha més cera que la que crema, ningú en reposa de nova abans no s'esgota del tot l'original. No hi trobo cap explicació lògica – la suada tàctica de pilotes fora, que anem guanyant.

- La meva fe és gran, però no crec que prou gran com per allargar la vida mitja d'un cilindre de parafina – s'hi refà foteta, exigint una resposta més convincent.

- Hi donaré voltes, Angeleta, t'ho asseguro, però potser que deixis passar el següent creient que vol confessar-se, si no et fa res, segur que la seva ànima està més necessitada que la teva – i corre la cortina just quan el front ja li

perlejava.

L'Angeleta s'incorpora de seguida. Marxa cap a la sortida del temple amb un rau-rau a la seva consciència, que li sembla que mossèn Urbici fuig d'estudi.

Les tres amigues es retroben per a seguir parlamentant sobre el curiós afer.

- Aquesta actitud de no voler agafar el bou per les banyes el posa en el punt de mira de l'acusat. Ara bé, no tenim proves d'incriminació directa, i sabent que mossèn Urbici és un sant varó, no ens hauríem de donar vergonya, de tenir aquests mals pensaments, Angeleta? – li recrimina l'Engràcia, a l'hora que endrapa una banya de croissant que degoteja xocolata desfeta i nata.

- Benvolgudes amigues, a Déu el que és de Déu i al Cèsar el que és del Cèsar, i les espelmes les considero objectes del tot terrenals, o sigui que no pot ser que s'allarguin més en el temps els meus ciris i els de la Tereseta que els teus, no fotem! – i aixeca el to de veu, que s'olora gat amagat.

- No t'esveris, Angeleta, que després t'han d'augmentar la dosi del sintrón perquè se t'espesseix la sang amb tanta enrabiada – i la Tereseta suca un altre melindro dins de la tassa del suís.

Ho té tot planejat fins al més mínim detall: quan el capellà vagi a tancar l'església, ella s'amagarà dins del confessionari i observarà si passa alguna cosa davant de les capelles dels sants. Tant li fa que sigui un corrent d'aire o una ventada, té fundades sospites que el que fa que s'apaguin es belluga sobre dues cames.

Efectivament, encara no ha passat el forrellat de la reixa que hi ha darrera la porta, que mossèn Urbici es dirigeix diligent cap on cremen els ciris per Santa Úrsula i els apaga un per un amb el matallums de rigor. Ho fa amb una mecànica digne de la quotidianitat més rutinària, sembla que sigui l'apagallums qui governi els gestos del clergue i no a l'inrevés. A la de sant Ot hi passa de llarg, deixant que es consumeixi la cera, mentre que a la capella de Sant Llorenç torna a repetir la primera operació.

L'Angeleta ha de tapar-se la boca amb les mans per evitar que un crit d'estupefacció surti descontrolat de la seva gargamella i la delati. Aquest descobriment, i la fredor del gran espai obert del temple, li fa passar la nit del lloro, que el seu esperit està neguitós, incapaç d'acceptar la idea d'un rector mentider.

És la primera a la cua del confessionari, un mèrit poc rellevant si tenim en compte que ha pernoctat dins del temple.

- Mossèn Urbici, això ja passa de taca d'oli! – li venta sense ni presentar-se.

- Angeleta, per l'amor de Déu, no cridi! Que no veu que hauria d'estar en actitud recollida? – el clergyman ja no li toca la nou del coll.

- Com goseu apagar els ciris devotament encesos per a Santa Úrsula? I per què els dedicats a Sant Ot s'han apujat de preu? La meva amiga Tereseta està dolguda perquè li tanquen la capella de Sant Llorenç més d'hora que la resta, i les seves sospites sobre la durada del ciri encès estan més que confirmades. Quin respecte per al cristià i les seves pregàries es suposa que és això? – tornant a la càrrega en plena espiral d'indignació.

- M'heu de perdonar, però s'han apujat tant els ciris que hauria de duplicar el preu de cadascun d'ells i encara hi perdria diners. La meva solució passa per allargar-los la vida a la capella de santa Úrsula apagant-los abans; apujo el preu dels de sant Ot per intentar d'apropar-los al cost real, i perquè es tracta del sant menys visitat de tots, així no té tant d'impacte social; finalment, tanco abans d'hora el culte a sant Llorenç pel mateix raonament que aplico a Santa Úrsula, s'ha d'estalviar de totes totes. Si els ciris tarden més temps a consumir-se, quan la persona devota n'ha de tornar a comprar, ja no es recorda del que n'ha pagat fa tres setmanes i fa menys mandra de fer el gest – raona impecablement l'interpel•lat.

- Però això és inadmissible, senyor mossèn! Si el ciri crema és per a mantenir la flama de la fe envers el sant que il•lumina! – s'enceta un to de veu in crescendo.

- És la intenció el que compta, amb el gest de comprar-ne un i encendre'l ja n'hi ha prou per a rebre la benedicció del sant – s'hi refà amb molt poc tacte.

- I un be negre amb potes roses! L'espelma ha de cremar sense interrupció, que una cosa és un cop d'aire i una ben altra una manca d'oxigen per efecte d'un matallums dirigit per una ànima corsecada – replica enutjada.

- Em sap greu, Angeleta, no canviaré de parer a menys que rebi un senyal que m'hi faci repensar – sentència impositor (o almenys és el que es pensa).

- Un senyal? Què voleu dir amb un senyal? – la padrina flipa en colors.

- Si observo algun fet sobrenatural que tingui a veure amb els ciris de les capelles de tots aquests sants, tingues per segur que les deixaré enceses per sempre més. Tens la meva paraula si rebo un senyal que sigui del tot inexplicable – sentència sense esperar resposta.

El capellà acaba de tancar la porta de l'església i es dirigeix cap als oratoris laterals. Comença a apagar els ciris de la teiera que hi ha davant de Sant Llorenç, una per una, sense presses. Així que s'atansa a la darrera espelma, la flama just acaba el seu recorregut pel ble i entra en contacte amb la part superior de la cera. El que s'esdevé a continuació és una explosió de petard de fira que l'eixorda per efecte de la reverberació per totes les voltes del temple, com si s'estigués ensorrant el sostre. Emmurriat, enfila cap a la capella de santa Úrsula mormolant penjaments de revenja. Però quan arriba a l'alçada de la capella de sant Ot, una pudor fastigosa li arriba d'allà on els fidels fan les ofrenes. Efectivament, hi ha alguna cera que no està deixant anar precisament essència de roses, ben al contrari. Lleugerament inclinat cap endavant, amb l'ajuda de l'apagallums i de la seva bufera fa que els ciris deixin de cremar ipso facto, sinó se li escamparia l'olor pútrida per tota l'església. Amb la mosca darrera l'orella, marxa enrabiada cap a la capella de santa Úrsula, que es creu l'objectiu d'algué que té ganes

de gresca. Apagats els ciris, s'incorpora per agafar aire i veu que l'espelma situada a la part superior esquerra del suport torna a estar encesa. Malgrat posar-la sota els efectes del bufallums una bona estona, no passa ni un segon que la flama es refà com si res així que retira l'estri. Donant-se per vençut, quasi corre cap a la porta de la sagristia, que ja té ganes d'enxampar el graciós de torn. Aquesta vegada els renecs deurien arribar a les orelles dels sants, allà on siguin, de tant fort com maleeix els ossos del bromista. Decideix d'abandonar el recinte reculant d'esquena a la sortida, escombrant l'espai amb la mirada per si descobreix algun indici del fatxenda que l'ha agafada amb ell. Quan l'enxampi, no hi haurà personatge del santoral que pugui entendre-lo en el càstig que li caurà.

L'endemà es repeteix la befa amb els focs d'artifici bescanviats: el ciri esclata a la capella de santa Úrsula, l'espelma que no s'apaga ho fa a la de sant Ot i la que put com una cort es manifesta a la de sant Llorenç. I el dia després és sant Ot qui escolta el pet del ciri, sant Llorenç qui s'esplaia amb ceres putrefactes, i és santa Úrsula qui no té ganes d'anar-se'n a fer nones. I torna a començar la roda, sense pressa ni pausa, com una cançó enfadosa. No hi hagué cap investigador privat (la naturalesa de l'assumpte exigia la màxima discreció, que una trucada a la policia hauria significat sortir als diaris l'endemà mateix) capaç d'assenyalar un culpable d'uns fets amb indicis de penitència divina. Com va dir-li al sacerdot un detectiu amb ínfules de forjador de frases lapidàries, les provocacions entre els humans són infinitament més perilloses que invocar la ira d'uns sants totpoderosos, els quals, al cap i a la fi, van arribar a ser-ho perquè eren uns bons jans.

Abatut pels esdeveniments, sense una sortida imminent que trenqui el cicle infernal, mossèn Urbici crida l'Angeleta des de dins del confessional. Sense prolegòmens, el capellà li etziba:

- Angeleta, després del que vas explicar-me de la sospitosa llarga durada dels ciris, jo ara he experimentat quelcom més extraordinari encara – ella se'l mira amb els ulls esbatanats, com si fos dipositària d'una revelació divina – He vist una espelma que peta, una altra que no s'apaga i, per si no n'hi ha prou, una que destil·la una pudor que tomba d'esquena. I encara més, es manifesten arreu del temple dia rere dia, amb una insistència de gota malaia. En tinc el pap ple, de tanta festa major sobre les meves costelles, voldria que m'ajudessis a aturar l'atac d'aquesta ànima caiguda – i la mira fixament amb cara de tres déus, esperant una resposta coherent i lògica que li foragiti la violència desfermada que el cou per dins.

- És el senyal, mossèn, és el senyal que li envien tots els sants. Les nostres pregàries han estat escoltades i els sants reclamen un ciri consumint-se sense interrupció de cap mena, com ho fa la fe cristiana – i contempla la cara esglaiada del seu interlocutor, talment com si s'haguessin bescanviats els papers de confessor i confessada.

- Em dono per derrotat, Angeleta, que no m'havia hagut d'enfrontar mai a suposats fenòmens paranormals orquestrats per un banyeta a qui li agrada de jugar amb foc. Tu creus que deixaran de produir-se si m'avinc a complir la meva paraula i deixar que els ciris cremin d'una tirada fins a consumir-se? Si fos així, que Déu ho vulgui, abaixaria el preu de les espelmes com a mostra d'agraïment infinit – el to de veu recorda la darrera voluntat d'un condemnat.

- Un sant al qual deixeu sense ofrena és un sant enutjat, i fer enfadar un sant és una cosa molt seriosa, senyor mossèn. El cor em diu que, pel que costa, jo no apagaria cap ciri durant una setmana i a veure-les venir – li diu pensant en veu alta

Aquella tarda, la taula de les tres amigues a la granja està de festa major. Als secalls de costum s'hi afegeixen croissants i ensaïmades, que després d'una tassa en ve una altra i el suca-mulla no pot aturar-se. La Tereseta els explica que els seus parents de València van estar molt contents de poder enviar-li material pirotècnic de darrera generació amb l'excusa de celebrar una revetlla de sant Pere com cal. L'Engràcia s'alegra de no estar encara del tot desconnectada del món, i aquell aniversari del seu nebot, bufant unes espelmes trucades que van fer enriolar tots els assistents, que quan semblaven apagades tornaven a cremar com si res, li ha permès de mantenir el ciri setmanal al seu sant de la Seu d'Urgell sense haver d'augmentar la despesa personal. Però la més satisfeta de totes és l'Angeleta, verdadera directora del pla d'assetjament pastoral i la portadora de les parafines pudentes. Les tres s'han limitat a bescanviar un ciri per un petard, una espelma màgica o una que crema purins, en una rotació perfecte de sants i ofrenes, i marxar després a fer la xocolatada sense deixar ni rastre. Una padrina pietosa dedicada a atemptar contra el seu culte, qui ho sospitaria?

Lluís Pagès

Dedicat a la meva dona Rosa, a qui haig d'agrair l'anècdota real que originà el relat.